

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

Prestațiile și Memoriul d-lui Pariano

În penultimul număr al ziarului nostru am făcut un resumat după Memoriul citit de d-l C. Pariano la primul Congres al Agra-rienilor, reproducând în întregime dezideratele formulate în numele marilor proprietari rurali din Dobrogea.

Am promis că vom reveni asupra unor puncte din Memoriu și asupra dezideratelor, ca să spunem și părerile noastre în atâtea cestiuni, dintre care unele au făcut obiectul multor stăruinți din parte-ne, de doi-spre-zece ani de când apare acest ziar.

Pentru astăzi să ne ocupăm de chestia prestațiilor pentru drumuri, al IX-lea punct din deziderate, în privința căruia nu împărtășim vederile celor vre-o 15 d-ni mari proprietari, câți au asistat la congres împreună cu d-l Pariano.

Dezideratul e ast-fel formulat:

Prestația să se plătească de toți în bani, iar facerea tuturor șoselelor să se dea în antreprisă.

Memoriul d-lui Pariano vorbește prea puțin și prea scurt despre șosele. El constată numai puținătatea lor în județ, 319 kilometri, arată numărul anual al dărilor de prestație în suma de 86333 dăle, și costul întreținerii serviciului tehnic, care e de 87.000 lei, fără alte desvoltări care ar motiva concluziunea la care s'a ajuns, aceea de a se preface în bani toate dările ce locuitorii sunt obligați a munci în natură.

Vor fi multe motive care au de-

terminat pe delegații Dobrogeni să formuleze acest deziderat, între care credem a fi și acestea: că parte din zile se vor fi sfetarisind de diferiți funcționari mărunți, câți au o acțiune directă și imediată în această afacere, și că prea mulți bani se cheltuesc cu întreținerea serviciului tehnic județian.

Nu tăgăduim că și aprecierile noastre au fost la fel, și le-am precizat cu alte ocazii, în coloanele acestui ziar, dar atâta nu ajunge ca să motiveze schimbarea sistemului de până acum.

Dacă Memoriul nu ne dă aceste desvoltări, prin care să se facă convingerea tuturor despre superioritatea și avantajele sistemului propus, să ne silim noi a-i arăta des-avantajele. Primul și cel mai considerabil desavantaj este că banii, în sumă de 426,590 lei, cât fac prestațiile din județul nostru Constanța, prefăcute în bani, s'ar duce peste graniță cu lucrătorii străini, pe cari antreprenorii, poate străini și ei, i-ar aduce din țările învecinate.

Nu credem să fie cine-va care să conteste aceasta; de aceea nici nu ne dăm osteneala a îngrădi aserțiunea noastră cu exemple, sub vedul tuturor observatorilor.

Dacă ar fi numai acest motiv, și e suficient pentru a conchide că nu e bine să scoți banii din țară, când poți face altmintrenea, și încă cu mai mult succes de cât sub orice alte împrejurări.

Dar mai sunt și alte considerațiuni de ordin aproape tot atât de puternic cari fac ca sistemul

muncii în natură să fie preferabil, atât pentru afacere în sine cit și pentru contribuabili muncitorii.

Locuitorii din acest județ sunt în număr de 137,000 suflete.

Acest număr împărțit la 5, câți se consideră în genere numărul membrilor unei familii, ne dă un total de 27,400 capi de familie, asupra cărora revine plata sumei de 426,590 lei, cât face prestațiile transformate în bani, prin urmare ar veni câte 15 lei și 54 bani de fie-care cap de familie, ceea-ce în județul Constanța, unde locuitorii rurali plătesc la Stat totul în bani: pământul de arătură, fă-neată și pășune, lemnele de foc și construcții, peșteie, apa chiar (ghiața), stuful și papura, piatra, nisipul și varul etc. plus angariile comunale de construcția localurilor de primărie, școală și biserică. — s'ar grămădi prea mulți bani pe spinarea bieților locuitori, dovedit cu ocazia studiului ministerial asupra accizelor, cei mai încărcăți cu impozitele cele indirecte.

Dar antreprizele mai au și alte cusururi inerente acestui sistem. Transportul materialelor, făcut în bani de către antreprenor, la epoce nepotrivite mai cu seamă, absoarbe adeseori jumătate costul lucrării unei șosele, și în acest cas nu s'ar putea face de cât lucrul pe jumătate de cât el s'ar fi putut face prin prestație în natură.

Fără a ne perde în enumerarea și esaminarea tuturor avantajelor și desavantajelor unuia sau celuilalt din cele două sisteme utilizate în țară, pentru facerea drumurilor, să punem în cauză, ca

exemple, două județe limitrofe: Tulcea și Brăila.

Nu putem produce aici imediat date, pe care să ne putem sprijini, dar putem hazarda o afirmație, fără teamă de contradicție, că: Tulcea, unde șoselele se fac, de 20 de ani, prin lucru în natură, dă mie la sută înainte județului vecin Brăila, unde aceste lucrări, ale șoselelor județiene și vecinale, sau făcut prin antreprisă, costând până la 40,000 lei k-metru pe loc șes.

Cea mai mare parte din d-nii proprietari dobrogeni, asistenți la congres, în numele cărora d-l Pariano a prezentat Memoriul d-sale, cunosc această împrejurare, și e de mirare că d-nialor s'au unit cu acest sistem preconizat de d-l Pariano.

Dar pe lângă toate aceste, unde mai pui matrapazlicurile ce se pot face și se fac pretutindenea, cu antrepozitele la județe, în Dobrogea mai cu seamă, unde controlul recepțiilor, se face de oameni mai totdeauna profani în materie, de prefecti ori delegații lor, membrii în consiliul județian?

Cântărind toate argumentele ce se pot aduce în cauză precum și circumstanțele de fapt, că munca se produce în genere în lunile Mai și Noembrie, când locuitorii au întrerupt muncile lor câmpenești, căr:nu irea care își dă bine sēma de tōte aceste, va trebui să admită prestația în natură la lucrul drumurilor, în locul banului, iar asupririle de împovărare în lucru, dacă se pot ivi pe ici colea, cum s'a insinuat adese-ori, sunt un simplu lucru de nechibzuință administrativă, ceea ce credem că nu va fi cazul sub prefectura d-lui Vărnăv, însuși inginer; căruia locuitorii din toate cătunele s'au oferit să-l pue la dispoziție brațele lor pentru a face școli în toate cătunele, chiar în vara aceasta.

Numărul zilelelor de lucru e fixat de consiliul comunal al fiecărei comune, pe diferitele categorii de contribuabili, iar cuantitatea de muncă e fixată de consiliul județian, din care funcționarii aplicatori nu pot eși, și nu credem că pot eși.

Astfel fiind, încemnă i pe locuitori să și facă lucrul în natură; iar proprietarii mari și comercianții,

foarte puțini la număr în acest județ, să angajeze oameni în locul lor, tot mai bine fiind să seș că rămân banii în comună, decât să se ducă peste graniță.

Aceasta e părerea noastră, pe care o credem cea mai folositoare cauzei județului și populațiunei.

P. Grigorescu.

ALIMENTAREA CU APA ȘI ILLUMINATUL

Pentru discutarea caetelor de sarcini privitoare la alimentarea orașului Constanța cu apă și iluminat, Consiliul Tehnic Superior din Ministerul Lucrărilor Publice a ținut două sedințe, în care s'au aprobat ambele proiecte, cu modificări neînsemnate, cari totuși au trebuit să vie din nou, conform legii, în discuția consiliului comunal.

Spre acest scop, consiliul, convocat anume pentru aceasta, a deis în ședința sa de la 8 curent, introducerea tuturor modificărilor, afară de aceea de a se închide puterile particulare pe unde noile conducte vor trece, modificare ce n'a fost aprobată de altmintreanici de d-l Ministru de Interne.

În afară de mici rectificări de redacție și unele erori de transcriere, precum și unele înăspri sau îndulciri de termine, pentru construcții sau reparațiuni, singurele modificări mai esențiale sunt următoarele:

În privința admisibilității apei potabile, consiliul tehnic cerând fixarea de condițiuni bazate pe cercetări fizice, chimice și bacteriologice, consiliul comunal a deis că *apa ce antreprenorul va da să fie de aceeași calitate ca apa ce se aduce dela Anadolchioi de către Dir. C. F.* care e recunoscut bună și admisă de consiliul sanitar superior. Prin urmare nu va avea loc nici o nouă analiză din acele ce au făcut aproape disperarea tuturor edililor Constanței de 20 de ani încoace.

A doua modificare mai interesantă este cererea consiliului tehnic superior ca să se specifice condițiile de *furnitură și punerea în lucrare pentru tuburi de fontă, vane, ciment, var hydraulic etc.* În această privință consiliul, după sfatul d-lui prefect,

a decis să adopte și să treacă în caietul de sarcini respectiv că, *aceste materiale vor fi la fel cu acele prevădute în caietul special al alimentării cu apă a orașului București.*

A treia modificare constă din faptul că se cere atât antreprenorul de apă cât și cel de iluminat, ca în primul 15 ani, până la rescumpărare, antreprenorul să fie obligat a prezenta Primăriei, în termen de 6 luni, bilanțul socotelilor exploatării pe anul precedent.

Din restul modificărilor mărunte, mai menționăm că consiliul tehnic a opinat, iar consiliul comunal a aprobat: termen de 2 ani pentru terminarea lucrării, în loc de 18 luni; rezervoriul de apă va fi mărit, potrivit trebuințelor, în locul unei capacități definite mai dinainte; să se fiесеze și prețul de vândare al unei sacale de 300 litri, pe lângă prețurile ficșate pentru metru cub și decaltru, în fine, comuna să fie obligată a da concesionarului apei planul de nivel al orașului, pe care Primăria îl posedă făcut de d-nii ingineri Schave și Simu încă de acum 7-8 ani.

Consiliul comunal nemiă introducând alte modificări de cât aceste cerute de consiliul tehnic și ministerul de interne, afacerea nu se mai înapoiază din nou d-lui ministru al lucrărilor publice, ci trece prin ministerul de interne, direct la consiliul de ministri, care, dându-i înalta aprobare, va fi supusă, cu Messagiu Regal, corpurilor legiuitoare spre aprobare, după sare se vor întreprinde licitațiile.

Formalitățile de îndeplinit sunt așa de multe și de obositoare că numai o stăruință de fer ca a d-lui prefect Vărnăv, cu trecerea de care se bucură în cercurile centrale, poate duce ca atâta repeziune la bun sfârșit lucrări ce în alte împrejurări ar fi trebuit ani de zile numai să poată fi urnite de la un loc la altul.

Notăm aci un câștig mare realizat deja de d-l Vărnăv, câștig care l'ar desemna ca viitor salutar reformator în afacerile cele mai de căpetenie ale țării întregi.

Acest câștig constă în faptul că d-sa a obținut de la actualul ministru schimbarea sistemului de

dare în întreprindere a lucrărilor publice pentru Constanța, și anume: a făcut ca condițiile și modalitățile întreprinderii, caietele de sarcini, să fie aprobate și să devie definitive, fără privire la licitații și concurenți, ceea ce face aci absolut imposibilă înfruntarea în afacere a unora sau a altora din factorii ce sunt chemați a hotări în asemenea cauze.

Remâne legiuitorului numai puterea de a legifera, iar puterile executive dreptul nestirbit de a aplica; nimenea încălcând în dreptul altuia.

Reforma aceasta ne pare nouă atât de mare și salutară pe cât au fost de josnice, de ad. ne și prelung resunătoare cuvintele pronunțate odată în Parlament: *după o noapte de mătură cugetare*... din timpul concesiunii lui *Crawley* și atator alți antreprenori de lucrări mari, de atunci și până acum.

Onoare D-lui Vărnăv.

P. G.

Un Proces al Comunei

Un proces al comunei e acum pendent înaintea tribunalului de Constanța. Eată cum:

D-l Radu Ionescu a licitat în mai multe rânduri la arendarea moșiei. În cele din urmă, sub comisia interimară din toamna anului 1901, moșia a fost adjudecată asupra d-sale, cu prețul de 7500 lei, ni se pare e Comisia de licitații a aprobat rezultatul licitației, după care urma să se facă contractul.

Intervenind însă constituirea consiliului comunal, d-l ajutor de primar pe atunci Chr. Georgescu pune chestia aprobării înaintea consiliului comunal; iar acesta decide să nu se aprobe, ci să se cuate moșia în regie, ceea ce se și face până acum.

D-l Radu Ionescu intentează proces de daune, cerând beneficiul ce l'a prins comuna în 1902 pe moșie, beneficiu de 3000 lei ce i-ar fi revenit dacă i se da moșia cum a decis comisia de licitații, compusă din doi membri ai comisiei interimare și președinte.

Cererea d-lui R. Ionescu, sfătuită de avocații săi, ni se pare absurdă: Numai un contract în regulă, investit cu toate formele cerute de lege, poate angaja comuna la plăți de despăgubiri, iar nu preliminările ce preced facerea unui contract: numai contractul încheiat după toate formele legale este un *act public* ce angajază, iar nu preliminările ori publicitatea, cari sunt numai garanții pe cari legea le impune primarului numai pentru salvagardarea intereselor comunei. D-l R. Ionescu neavând acest contract nu poate avea drept la nici o despăgubire, chiar de ar fi avut oare-cari pagube.

Credința noastră e că de giaba avocații d-lui R. Ionescu fac atâta gură căci nu vor câștiga nimic; sunt precedente în favoarea comunei în această privință.

Alegere de consilieri județieni

Asta-zi Duminecă se face alegerea a câte un consilier județian la plășile Mangalia și Siliștra Nouă, în locul lui Chemal Efendi decedat și

Candidații sunt d-nii Luca Oancea la primul loc și d-nii Ivan H. Stoian cu Ion Bănescu, fost rector școlar, pentru al 2-lea loc. D-l Ion Bănescu a plecat acolo însoțit de toți tovarășii săi politici, a la Romanati, spre a se alege, chiar în opoziție. — E departe griya de iepure... mai va!

ALEGĂTORI NOUI

Consiliul comunei Constanța a admis înscrierea în listele electorale ale anului 1901 pe următorii cetățeni:

Athanasia Teodor, Botez Eugeniu, Blebea Iuliu, Birnfeld Haim, Birnfeld Marcu, Botez C. căpitan, Benun Haim, Brancovici Mihail, Benderli D. C-tin, Benderli D. Alex, Censtantinescu Florea, Constantinescu Nicolae, Cristofor Vasile, Cadâr Hagi Ibram, Carelas I. P. Cătmeauu Alex., Ciuchi C-tin, Codrescu Const., Chevorchian Husep, Dan V. G., Eustațiu Sebastian, Eustațiu Ion, Fundue I. Polih., Farin Isak, Florescu Stef., Todor Ion, Grigore Lazăr, Gabay I. Solomon

Gabay I. Israil, Georgescu Chr. Georgescu Stavru, Holban Mihail, Ionescu Sterie, Ionescu D. G., Lazu Gh., Lucasievici C., Lăpușneanu Gh., Michim Leonida, Mihaileanu Nicolae, Margulis N. Marcu Const., Mărgineanu Gh., Mano Spiro, Murguleț G., Mărculescu Nicol., Murat Hagi Idris, Michel Jacob, Munteanu Adrian, Mironescu Mih., Nedovicianu Ion, Negrea Axente, Niculescu, Const., Negoescu N., Niculescu Matei, Panaitescu Costică, Predescu Nicolae, Protopopescu C., Pavelescu Ion, Popovici Alex. Paveliu N., Papaconsta D., Peridi D. H., Paleologu Elef., Pavel H. Alecu Palășescu Teodor, Popovici Vasile, Parseghian B. M., Rafael Nae, Rălea Gh., Spiropol Ion, Ștefănescu C-tin, Ștefano D-trie, Șerbănescu Manole, Seni B. Nisim, Ștefănescu C. Gh., Teodor Gh., Teodoru Const., Teodorescu D-trache, Tănăsescu Nicolae, Teodorescu Angelo, Turbure Ion, Tiron Alex., Vasiliu Nicol., Vasiliu St. căpitan, Vlădescu Ion și Vlădescu R. C.

Cerere, sau o răutate?

După cum am anunțat în numărul trecut al ziarului nostru, d-l căpitan Marinescu a cerut consiliului comunal a șterge din listele alegătorilor comunali pe d-nul I. Sântu, ajutorul de primar. Eri cererea Doamnei-sale a venit înaintea consiliului, când s'au prezentat de d-l Sântu acte așa de tari de incetățenirea sa, în cât cererea a fost respinsă în unanimitate. E trist ea în Constanța, un român să vie să conteste drepturile unui alt român, pe când această acțiune perdută pentru un fraticid s'ar întrebuița mai cu folos aiurea, contra altora.

E înzecit de trist însă ca un fost oficer în armata țarei, care a servit în delung țara, luând pensie, fără a învăța să fie bun român și drept. Spectacolul ce presintăm streinilor cu ast-fel de proceduri este foarte dureros; credem că acestea sunt acțiuni inconsciente.

Informațiuni

Consiliul comunal votând modificările introduse de consiliul tehnic superior în caietele de sarcini ale alimentării cu apă și iluminatului, d-l prefect pleacă mâine la București spre a stăruî pentru aprobarea lor de către onor. consiliu de miniștri și înaintarea lor corpurilor legiuitoare.

Împreună cu d-l C. Pariano au mai asistat la ședințele din Decembrie ale Congresului Agrar, următorii d-ni proprietari din județ: Luca Ionescu, Maior Vlădescu, Eremia Er. Popa, Nica G. Popa, D. Alecsiu, Gheorghe Sasu, M. Kociu, Voicu Moțoiu, Ion Moțoiu, Aldea Nistor, Ion Alecsiu și alți 5 proprietari, al căror nume ne scapă din vedere.

Noroc deosebit pentru Dobrogea a fost că d-l Prim-ministru D. A. Sturdza a asistat la acel congres tot timpul cât d-l Pariano a citit memoriul d-sale.

Darea locului ce constituie grădina disă „Belvedere”, din fața gării către județ, pentru construirea palatului de justiție și cel administrativ cu reședința prefectului, fiind încheiată de minister s'au înaintat lucrările corpurilor legiuitoare spre aprobare, după care se vor începe lucrările chiar în primăvara curentă, fie în regie fie prin antrepriză privată.

D-l Prefect Searlat Vernăv și revisorul școlar d-l Paul Pașa, au fost distinși de d-l ministru al instrucțiunii prin acordarea medaliilor *Resplata muncii* pentru învățământ.

Iată niște distincțiuni de acest fel pe cari le înregistrăm cu toată plăcerea.

După cele 7 școli construite în toamna trecută, cari au costat peste tot numai o treime din ceea ce ar fi costat dacă localurile ar fi fost date în întreprindere prin Casa Școlilor, s'a anunțat de către locuitori și sunt hotărâte, până acum, a se face, în vara curentă, încă 16 școli în comunele rurale

din județ, fără un ban dat de comună, stat sau județ, ci numai de către locuitorii, cari singuri se oferă la aceste sacrificii, la bunele sfaturi și indemnurile ce primesc.

E posibil ca numărul de construit anul acesta să fie și mai mare, ceea ce până acum nu știm.

Credem a ști că în primăvara aceasta consiliul tehnic al județului va începe construirea drumului spre Mamaia, începându-se la capătul din Constanța spre Tăbăcării. În acest caz se vor face plantații pe ambele părți ale șoselei, pe o zonă oarecare, prin nisipistile din Nord-Estul orașului, cu arbuști din pepeniera comunei din acea parte, realizându-se o veche dorință a consiliului comunal ce a hotărât plantarea acelor nisipisti.

Mai credem a ști că în urma înțelegerii ce au avut-o d-nii prefecti ai Dobrogei, se va reînființa la 1 Aprilie, diligența dintre Tulcea și Constanța, asupra căreia am

depus din partene atâtea stăruințe infructuoase până acum.

Cu balurile și diferite petreceri anunțate în folosul cutărei instituțiuni sau societăți se urmează niște procedări ce ar trebui limitate, dacă nu pot fi stăruite. Ți se trimite sau dă un bilet de 6 sau 8 lei d. es. iar dacă împrejurări au făcut să nu te poți duce, sau să justifici alt-cum neasistența, ești ținut totuși la plată, sau espus la opreabriul membrilor ce conduc atari instituțiuni.

N'are nici un haz!

Chirilă Banu, vrednicul gospodar, mare proprietar și econom din comuna Tocsoff, cot. Chirișlic, s'a stins în urma unei scurte dar grele suferințe de câte-va zile, în Constanța. — Reposatul a fost dus la locuința de veci în ziua de 6 curent, de toți numeroșii săi prietini din Constanța.

Condoleanțele noastre sincere ne mângâiatei soții.

ESACTITATE	PROMPTITUDINE	ACURATEȚE
EXECUTA Registre de moșii Condiei Diplome Ceruri Broșuri Teze Acțiuni Afize simple și în culori Cărți de vizită	ATELIER DE ARTE GRAFICE și LEGĂTORIE DE CĂRȚI	Legătoria execută: Registre, Mape Paspurturi Poleturi Port-vizite Pluse Încastrări Carne te Deposit de rame diverse stiluri etc. etc.
Tipografia AURORA		
FRATI GRIGORIU CONSTANȚA STRADA TRAYAN, 26.		
Mare Deposit de imprimate necesare comunelor		
Atelierul fiind reînnoit cu cele mai moderne caractere de la prima fonderie de litere <i>Deberny & Co. din Paris</i> și cu mașinile cele mai perfecționate de la renumita fabrică <i>Augsburg</i> , este în plăcută pozițiune a executa tot felul de lucrări atingătoare de această branșă, cu cea mai mare <i>acuratețe, promptitudine și esactitate</i> .		